

Asia: VN/10855/2024

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

Huomiot rajat ylittävän sähköisen tunnistamisen, sähköisten luottamuspalvelujen ja eurooppalaisen digitaalisen identiteetin kansallisesta sääntelystä:

Euroopan Unionin lainsäädäntötyössä säädöksillä ja eurooppalaisten standardointi-laitosten – CEN, Cenelec ja ETSI – laatimilla Eurooppalaisilla standardeilla (EN) on kiinteä yhteys. Lähde: Consalo Ascensao, Nuno Porgana & Elysia Booth, Understanding the Standardization Process, CEN 12.12.2019

Huomiot koskien digitaalista henkilöllisyystodistusta:

CEN TC 224 kehitti vuosina 2017-2018 joukon aiempaan eIDAS lainsäädäntöön liittyviä standardeja. Parhaillaan TC 224:sä kehitettävistä uusittuun eIDAS lainsäädäntöön liittyvistä standardeista hyväksymisvaiheessa on FprCEN/TS 18098 “Guidelines for the

onboarding of user personal identification data within European Digital Identity Wallets” ja PrEN xxx “EUDI Wallet Held Attributes Access Control, operation and management” on kehitystyön alkuvaiheessa (preliminary). eIDAS lainsäädännössä, jota tulevat toimeenpanosäädökset täydentävät on useita viittauksia standardeihin, joita ei vielä ole. On ilmeistä, että tarvittavien standardien kehittämistä koskevat toimeksiannot annetaan EU:n standardointielimille ja että ne vaikuttavat eIDAS lainsäädäntöön. Vastaavissa muissa standardointitoimeksiannoissa keskustelut standardoinnista vastaavan teknisen komitean ja EU komission virkamiesten välillä ovat jopa viikottaisia.

Huomiot kansallisen vahvan sähköisen tunnistamisen turvallisuutta parantavista muutoksista:

Tämä koskee myös sähköistä tunnistamista ja luottamuspalveluita eli eurooppalaista eIDAS lainsäädäntöä. Tällä hetkellä CENin tekninen komitea CEN TC224 (CEN/TC 224 - Personal

identification and related personal devices with secure element, systems, operations and privacy in a multi sectorial environment) vastaa eurooppalaisesta eIDAS standardoinnista ja CENin ja Cenelecin yhteinen tekninen komitea CEN/Cenelec JTC13 (Cybersecurity and data protection) tukee tätä työtä kyberturvan standardoinnilla eIDAS mainittuna GDPR:n, REDin NIS2:n rinnalla. Vastaavasti ETSI ESI (Technical Committee (TC) Electronic Signatures and Trust Infrastructures (ESI)) standardoi tunnistamista ja luottamuspalveluita tietoliikenteen näkökulmasta. CEN TC224:n ja ETSI ESIn 10-12. syyskuuta 2024 yhdessä järjestämää työpajaa (EU Digital Identity Framework Standards) on syytä mainita 24.12.2024 voimaan tulleeseen eIDAS lainsäädäntöön liittyvän standardoinnin kiihdyttäjänä.

Huomiot koskien kansallista ekosysteemikuvausta:

On tärkeää, että suomalaiset asiantuntijat osallistuvat näihin keskusteluihin jo ennen standardoinnin aloittamista ja standardoinnin aikana, jotta Suomelle tärkeät näkökohdat tulevat huomioiduksi. Kokemukset osoittavat, että aktiivisella osallistumisella standardointitoimeksiantoon, standardin sisältörajaukseen (scope), standardin sisältöön ja komission virkamiesten kanssa käytävään keskusteluun kyetään vaikuttamaan merkittävästi. Kuten ”Luonnoksessa hallituksen esityksestä eduskunnalle sähköisestä tunnistamisesta, luottamuspalveluista ja eurooppalaisesta digitaalisesta identiteetistä annettua EU:n asetusta täydentäväksi lainsäädännöksi” sivulla 6 todetaan ”täytäntöönpanoasetuksissa viitattut standardit velvoittavat jäsenvaltioita.” (Viitattu sivun 6 teksti kokonaisuudessaan: Suomi on lisäksi osallistunut komission ja jäsenmaiden yhteistyöhön, jossa on valmisteltu eurooppalaisiin digitaalisen identiteetin lompakoihin liittyviä teknisiä määräytyksiä komission suosituksen (EU) 2021/946 pohjalta käynnistetyssä niin kutsutussa Toolbox-prosessissa.

Prosessin tuloksena jäsenmaat ja komissio ovat tuottaneet lompakoiden arkkitehtuuriviitekehystä, jonka tarkoituksena on edistää lompakoiden ja niihin liittyvien palvelujen yhteensopivuutta. Arkkitehtuuriviitekehys ei ole jäsenmaita velvoittava. Sen sijaan täytäntöönpanoasetuksissa viitattut standardit velvoittavat jäsenvaltioita. Standardeja valmistelevat sekä eurooppalaiset (esim. ETSI ja CEN/CENELEC) että kansainväliset (esim. ISO/IEC) standardointiorganisaatiot sekä erilaisiin digitaalisten identiteettien yhteyskäytäntöihin liittyvät yhteenliittymät (esim. OpenID Foundation, W3C ja IETF). Standardointiorganisaatioiden ja yhteenliittymien työ on kuitenkin vielä osittain kesken. Täytäntöönpanoasetuksia tullaan täydentämään uusilla viittauksilla standardien valmistuttua.)

Lakiluonnoksissa ja niiden perusteluissa on vain muutamia mainintoja standardoinnista: Sivulla 6 (yllä), sivulla 31, sivulla 32 sekä sivuilla 124 ja 143. Ne toistavat yllä lainattua toden tulevan standardoinnin vaikuttavan eIDAS lainsäädäntöä täydentävästi ja kehittävästi. Myös tästä syystä on tärkeätä, että suomalaiset asiantuntijat osallistuvat standardointiin tuoden esille lakiluonnoksessa kuvattuja Suomelle tärkeitä näkökohtia.

Meri Valtiala

